

NASIMI AND STELLAR WORLD

B. A. Guluzade^a, F. A. Gurbanov^b

*^a Shamakhy Astrophysical Observatory named after N. Tusi,
Azerbaijan National Academy of Sciences, Shamakhy region, Azerbaijan*

^b National Conservatory of Azerbaijan, Baku, Azerbaijan

The coryphaeus of world literature, Imadeddin Nasimi, is one of the eminent poets of Universal Turkish poetry. He first sang the humane ideas of Hurufism. His works express deep philosophical thoughts in a laconic and perfect form and show complicated feelings of man. He excellently studied all the sciences of his time. In particular, he knew the star sciences very well. Harmony of micro and macro-cosmos, man, and the universe is one of the main themes of the poet. For this reason, he used a unique genre of Islamic poetry – urjuza, science in verse. Nasimi glorified man, higher than all celestial bodies.

Keywords: Nasimi – Hurufism – Gazel – Stars – Planets – Urjuza

1. INTRODUCTION

Coryphaeus of world literature, Seyid Ali Imadaddin Nasimi (1369-1417), knew all the sciences of his time, including astrology, and attached great importance to these sciences.

Məğribü məşriqdən oldu yəslimiz,

Yeddi ulduz, on iki bürc əslimiz,

Bistü həştü sivü düdür nəslimiz,

Fəzli-həqdən oldu babü fəslimiz. [1.2c.s.276]

i.e

Yəslimiz qərb və şərqdən oldu,

Əslimiz yeddi ulduz, on iki bürcdür,

Nəslimiz iyimi səkkiz və otuz ikidir,

Fəslimizin qapısı Fəzlullahdan oldu.

1.1. The world of stars in a poem of Nasimi

Seven stars (Sun, Moon, Mars, Mercury, Jupiter, Venus, and Saturn), twelve constellations (Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpio, Sagittarius, Capricorn, Aquarius, Pisces), twenty-eight (bistü həşt) - the number of letters in the Arabic alphabet, thirty-two (sivü dü) the number of letters in the Persian and Turkish alphabets. Hurufites time begins with the "door" opened by Fazlullah Naimi. Poet wide used astronomical terminology in his gazels:

**Həm mərkəz ilə kövkəbü bürc ilə mədarım,
Səyyarəmi çərxim, fələkim, seyri-səbatım.**[1.2c.s.91]

**İstinad nöqtəm mərkəz və ulduz bürcləri,
Göyün sferaları, ulduzların bürclərdəki yerlərin seyri ilədir.**

Astronomical terms mentioned in the couplet, such as "center", "kovkab" (star), "zodiac", "planet", "belt", "celestial spheres", "observation" and "oscillation" (location of stars in the constellation) are basis of this science. Nasimi praised the truth that the moon receives light from the sun in his gazel, while European astrologers did not know about it:

**Ayn hilali əgərçi Günəşdən alır nur,
Bu Ayı gör ki, Günəş nur alır hilalindən.**[1, s.152]

**Günəşdən işıq alırsa,
Bu Aya bax ki, Günəş ondan işıq alır.**

Acceptance by some astrologers, the satellite of Earth, Moon, as an independent satellite, poet denies in the couplet:

**Günəş bənzər dedim, şol Aya, heyhat,
Qaçan şol maha hər səyyarə bənzər?**[1.s.252]

**Təəssüf ki, o Aya Günəşə bənzər dedim,
Hər qaçan planet o Aya bənzərmi?**

Observatories and observation wells, made it possible to study stellar world, day and night in the middle ages.

**Səyyarə kimi seyr edərəm daim anılla,
Şol seyr edici kovkəbi-səyyar ələ girməz.[1.s.76]**

**Onunla planet kimi seyr edərəm,
O seyr edici gəzəyən ulduz ələ düşməz.**

It is clear from the couplet that Nasimi also observed the world of stars as a observer. Poet not remained an ordinary observer of the celestial sphere but tried to understand and explain the logic and philosophy of the motion of celestial bodies:

Dünü gün müntəzirəm mən ki, bu pərgar nədir?

Günbədi-çərxi-fələk, gərđişi-dəvvar nədir?

İntizardayam ki, bu dövr nədir?

Göy sferası, onun fırlanması nədir?

Calendars that are compiled related to the rotation of the Moon around the Earth, are called ("Hijri calendar") Lunar calendars. Lunar "Hijri" calendar year, which begins with the Muharram month and ends with the Zu al-Hijjah month, is 355 days, which is ten days less than the Solar "Jalali" calendar year. Nasimi also noted in his gazelles the compilation of the annual calendar by astrologers. In modern times, the old calendar is not used:

Münəccim, zahid inanmaz ki, sənsən əhsəni-təqvim,

Əzəldən ta əbəd oldu əyan hüsnün kitabından.[1.s.183]

Ey astronom, dindar inanmaz ki, gözəl təqvim sənsən,

Gözəlliyin kitabından əzəldən agah oldu.

Phrase "əhsəni-təqvim" in the couplet means an excellently drawn up calendar, also the expression taken from the 4th ayah of the 95th surah of the Qur'an at-Tin, which means "in the beautiful form" (created) for man. Imadeddin Nasimi could group his poetic images by planets and constellations and more brightly express his artistic ideas since he deeply knew the Star science.

Rüxün Şəms şüasından münəvvər,

Fələkdə Mahü Mehrü Müştəridir.[14.s.82]

Üzün Günəş şüasından işıqlı olub

Göy qübbəsində Ay, Gün, Yupiterdir.

Saying that Moon, Sun, and Jupiter receive their light in the (celestial sphere) from the light on your face, poet indicates that the person whom he praises is illuminated by the light of faith.

Səadət bürcünün dirxahi oldur,

Yer ilə Gögü həm Keyvan anındır.[1.s.82]

Səadət bürcünün işarə verəni odur,

Yer, Göy, Saturn onundur.

Speaking on happiness, Nasimi implies Jupiter. In this couplet, poet used the artistically-literary term “contrast”. Jupiter is a sign of happiness, then Kayvan-Saturn is a sign of unhappiness. Earth and sky also are contrast: one symbolizes greatness and other a lowness.

2. HURUFISM AND ASTRONOMY

Nasimi used the literary term comparison, to compare Moon with eyebrow and a face, since Moon changes to 28 kinds per month, in the form of a crescent or a full moon.

Sana Günəş kimi, ey fitnə, sücud eylyənin,

Əxtərü taleyi məs’udi müzəffər dedilər. [1.s.264]

Ey fitnə, sənə Günəş kimi təzim eyləyən

Tale ulduzunun şad və qalib olduğunu dedilər.

The sun rises in the east and sets in the west. However, Sun does not rise and set, it looks like such from the Earth. It seems like Sun worshipping to the Earth, repeating the same daily cycle from East to West.

Günəş tutuldu dedilər nəzər qıldım camalına,

Üzünə zülfüdür düşmüş, bu el yanlış xəyal eylər. [1.s.216]

Günəşin tutulduğu deyiləndə gözəlliyinə nəzər saldım,

El yanlış fikirləşir, sadəcə saçı üzünə tökülmüşdü.

- in the couplet, Solar eclipse is described in poetic language. Sunlight does not reach the Earth, and Earth looks dark due to the shadow of the Moon falling on the Sun. Point is that when hair falls on your face like Moon, Moon in the sky hides behind clouds because of shame, and a shadow falls on the Sun.

Mahi-tabana, ya Mehrə səni bənzətməsəm, neyçün

Ki, hüsnün xirmənində gün Məh ilə Sünbülçəndir. [1.s.256]

Səni ona görə Aya, Günəşə bənzətmirəm ki,

Gözəllik xırmanında Günəş və Ay Sünbülə (Qız) bürcündədirlər.

Nasimi compares the person whom he praises with the Full Moon or the Sun, not only because while he wrote the verse, the Moon and Sun were in the constellation Virgo. As though Moon and Sun were plowmen of his field.

Şəşəsindən məhv olur Ay ilə Gün bu Zöhrənin,

Gör ki, nə Afitab imiş ol Fələkin Sitarəsi.[1.s.243]

Bu Veneranın parıltısından Ay və Gün məhv olur,

Bu sferanın ulduzu gör neçə bir Günəş imiş?

In Islamic astronomy, "abaum" - "father" and "ummuhatun" - "mother" are used as a term in literary and philosophical works. Speaking "Fathers" are implied seven planets: Sun, Moon, Mercury, Mars, Venus, Saturn, and Jupiter. In Arabic, these planets are called "aba səb'ə" (seven fathers) or "aba'i-ulvi" (fathers in the sky, fathers on tops), also in the expression "ummuhat" - (mothers) elements is implied - flame, water, air, earth. They were called «ummuhatu-ərbəə» (four mothers), and sometimes «ummuhati-sufi» (mothers on lowlands, mothers on Earth). It should be noted that in Arabic the word "land" means low. Therefore, the phrase "Qur'an was sent down from heaven" is used. Despite that stars located in the sky, the poet sees man above all celestial bodies:

Səcdə edər Şəmsü Qəmər, Zöhrəvü Mahü Müştəri,

Hüsni-camalın görməgə, hurü mələk, insan budur. [1.s.229].

**Günəş və Ay, Venera və Yupiter ona səcdə edərlər,
Gözəl cöhrəni görməyə hurilər, mələklər, insanlar dayanıb.**

RESULTS

The coryphaeus of world literature, Imadeddin Nasimi, is one of the eminent poets of Turkish poetry. His works express deep philosophical thoughts in a laconic and perfect form and show complicated feelings of man. He excellently studied all the sciences of his time. Nasimi also studied astronomy. Harmony of micro and macro-cosmos, man, and the universe is one of the main themes of the poet. For this reason, he used a unique genre of Islamic poetry - urjuza (verse on scientific topics). Nasimi saw man, higher than all celestial bodies.

ƏDƏBİYYAT

1. İmaməddin Nəsimi. Seçilmiş əsərləri. İki cildə. I cild. Bakı, "Lider nəşriyyat", 2004, 336 səh. İmaməddin Nəsimi. Seçilmiş əsərləri. İki cildə. II c. Bakı, "Lider Nəşriyyat", 2004, 376 səh.